

~~17-58.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

17-58.

SIGNAT. MDCCCXIII.

77

EX FABRO FORTUNÆ
BACONICO
SECUNDARIA HOMINUM
NOTITIA,
EX RELATIONE ALIORUM
DESUMTA,
CHARACTERE DECLAMATORIO
PRÆFIGURATA,
MONSTRANTE
CHRISTOPHORO COLERO,
IN ELISABETANO HISTOR.
ET ELOQ. PROFESSORE.

Vratislaviæ,
Typis Baumannianis exprimebat Godofredus Gründerus
Anno M DC LI.

FABRI FORTUNÆ BACONICI

LECTORI ET AUDITORI
S. D.

CHRISTOPH. COLERUS.

Dedicat.
ad Theod.
Levvium,

l. 2, c. 14.

Ellejus Paternulus, magno Lipsio iudice, scriptor
vetus, industrius, disertus; atque etiam fidus,
nisi qua Tiberii aspectus obstat, & cum res
tractat sui ævi, ubi declinavit, & neglexit, quæ
historiæ pes & caput est, Veritatem; de M. Li-
vio Druso hoc notabile proditum reliquit: Cum

edificaret domum, promitteretq; ei architectus, ita se eam edificatu-
rum, ut libera à conspectu, immunis ab omnibus arbitris esset, neq; quis
quam in eam despicere posset: Tu vero, inquit, si quid in te artis est, ita
componere domum meam, ut, quicquid agam, ab omnibus perspicere possit.
Similis architectura, Vulcano auctore, vel potius naturæ
rerum creatrice, formati hominis undiquaque tecti & oc-
culti, à Luciano Deorum gentilium hominumque irrisore
proponitur: ubi ingenium animusque hominis tam abstru-
sus, & tot clathris sive claustris septus est, ut liber ab omni
conspectu, & immunis adeo ab omnibus arbitris videri pos-
sit. Ut verò in angulis & abditis recessibus multa facinora
ex fiducia latendi patrari solent, quæ tamen aperta aliquan-
do dies & occasio aperiunt: ita quoque, licet abditæ sint ho-
minum sensus, & si quid occultius parant, difficile inquisi-
tu, ac anceps, tamen diligenti indagine observari & depre-
hendi aliquatenus possunt. Hoc verò explorandi artificium
est Drusiana quasi domus, illustris & pellucida, cui Momi
fene-

Dial. de
Sectis.

fenestra indita, per quam, quicquid agunt homines, ab omnibus perspiciatur: quam nos accuratam Aliorum Notitiam interpretamur. Cujus vim & efficaciam demonstraturi Politici principem eam Principum & Reip. moderatorum virtutem statuerunt, & seriò tenendam inculcarunt. Cerrè Martialis, plurimi fellis & mellis, salis & aceti Epigrammaticus, hoc artificium noscendi Populum Romanum, monstro Principum Domitiano adulatoricè adscribit, dum iracanit:

Quid tibi de sanctâ credis pietate Tuorum?

l. 8. ep. 15.

PRINCIPIS EST VIRTUS MAXIMA, NOSSE SUOS.

Ac in Libera adhuc Rep. Romana liberrimi sensus & oris M. Tullius verè censuit; *Caput Reip. est, perspectos habere civium mores.* Ac paulò post: *Ad Consilium de Rep. dandum, caput esse, Remp. nosse.* Ac Cato cordatissimus Romanorum apud illum eundem eloquentissimè Sapientem pro incorruptâ animi libertate ita censuit: *Senatori necessarium est, nosse Remp.* Idq; latè patet; quid habeat militum, quid valeat erario, quos socios Resp. habeat, quos amicos, quos stipendiarios, quâ quisq; sit lege, conditione, fœdere: tenere consuetudinem decernendi, nosse exempla majorum. Hanc scitam artis inquisitoria rationem Chæronensis Sapiens, ac saluberrimus Optimi Principis Trajani præceptor & monitor, egregio simili illustrat: *Ut Musicus organa sua nosse debet; ita ei viro, qui in Rep. versatur, diligentia adhibenda est, ut sensus Principum ac Populi calleat.* Quàm autem varient ingenia, olim Rhodiorum Legatus ad Patres Romæ Conscriptos compositâ oratione explanavit, quando illos apud Patavinum scriptorem liberè ita affatus est: *Tam civitatum, quàm singulorum hominum mores sunt: gentes quoq; aliæ iracundæ, aliæ audaces, quædam timidæ: in vinum, in Venerem proniores aliæ sunt. Atheniensium populum fama est celerem & supra vires audacem esse ad conandum: Lacedæmoniorum Cunctatorem, & vix in ea quibus fidiit ingredientem. Non negaverim, & totam Asiæ regionem in aniora*

lib. 3. de Legg.

Plutarch. in Reip. ger. Præcep.

Liv. l. 45. cap. 23.

parere ingenia, & nostrorum timidiores sermonem esse, quod excellere
 inter finitimas civitates videamur: & id non tam viribus nostris,
 quam vestris honoribus ac judiciis. Ac Tacitus liberi iudicii &
 & stili Scriptor, veterem Romanam Majorum cum sua no-
 4. An. c. 33 vâ Rep. comparans, ac exactè discriminans, ita sensit: *Us*
olim plebe validâ, vel cum Patres pollerent, noscenda vulgi natura, &
quibus modis temperanter haberetur: Senatusq; & Optimatum inge-
nia, qui maxime perdidicerant, callidi temporum & sapientes crede-
bantur: sic converso statu, neq; alia rerum, quam si unus imperitet, hæc
conquiri tradiq; in rem fuerit: quia pauci prudentiâ, honesta ab dete-
rioribus, utilia ab noxiis discernunt: plures aliorum eventus docentur.
 Hæc cura autem quantæ Romanis fuerit curæ, Sophista
 Aristides prædicat in Orat. De Româ: *Jam Græcos quidem,*
inquit, tanquam nutritios curatis, & eos tum defenditis, tum quasi
ipso erigitis, partim præstantissimis ipsorum & principibus liberis di-
missis, partim aliis moderatè summâq; cum parsimonia prudentiaq; gu-
bernatis. Barbaros autem pro suo quoq; ingenio vel clementius, vel aspe-
rius regitis, prout hominum principes equorum magistris cedere non
debet, verum pro indole compertâ singulos gubernare. Sed ingenia
moresq; gentium, civitatum, & Rerump. prolixius & accu-
ratiùs non indagabo; cum id Aristoteles in Rhetoricis, Pla-
tarchus passim in utilissimis monitis, ac alii veterum pru-
 Disfert.
 Polit. l. 4.
 Disc. 7.
 c. 3. & seqq.
 ac inprimis, Johannes Barclajus, qui iudicio Fabii Belgici
 nostri Vosli, ingeniosè & eleganter, de præcipuis genti-
 bus in Icone Animorum disseruit, ac ego alibi in *Barclajanis*
meis Exercitationibus abundè congesti: quæ, ne fastidium ti-
 bi, Lector Benevole, pariam, non recoquo. Quod de integris
 nationibus dictum, illud & de singulis hominibus intelli-
 gendum. Ac ut uno atque altero singulorum hominum ex-
 emplo rem clarius illustrem, Atticus Romanorum Panegy-
 ristes Plinius, hanc noscendi, ut universarum gentium, ita &
 singulorum mortalium naturas & mores, curam & diligen-
 tiam

tiam Principi suo Trajano cum iudicio integro tribuit;
quando ita ait: *Tribunus disjunctissimas terras, teneris adhuc an-* Pan. c. 15.
nis, viri firmitate lustrasti: jam tunc praeminente fortuna, ut diu pe-
nitus perdisceres, quae mox praecipere deberes. Neq. enim prospexisse
castra; brevemq. militiam quasi transisse contentus: ita egisti tribunum,
ut esse statim dux posses, nihilq. discendum haberes tempore docendi.
Cognovisti per stipendia decem mores, gentium, regionum situs, oppor-
tunitates locorum, & diversam aquarum caeliq. temperiem, ut patrios
fontes patriumq. sidus, ferre consuevisti. Et paulò post: Quotus-
quisq., cujus tu non ante commilitio, quàm Imperator? Inde est, quod
propè omnes nomine appellas, quod singulorum fortia facta commemo-
ras. Geminum exemplum est Julii Agricolae, Ducis providi Tac. Vit.
& circumspetti; qui, laudante ipsum Genero suo pruden- Agric. c. 9.
tissimo, prima castrorum rudimenta in Britannia Suetonio Paullino,
diligenti ac moderato Duci approbavit, ac ab illo eodem ideò electus,
quem contubernio aestimaret. Nec Agricola licenter more juvenum,
qui militiam in lasciviam vertunt, neq. segniter ad voluptates & com-
meatus, titulum tribunatus & inscitiam retulit: sed noscere provinciam,
nosci exercitui, discere à peritis, sequi optimos, nihil appetere jactatio-
ne, nihil ob formidinem recusare, simulq. anxius & intentus agere sole-
bat. Idem Gener, professione pietatis, sanctissimum suum c. 19.
Socerum porrò ex fide laudat, quod animorum provinciae Britan-
niae prudens, ingenio Insulanorum suum accommodarit, ac
causas bellorum, ab injuriis aliorum illatis prius exortor-
um, excindere statuerit. Ex hisce allatis monitis & Exem-
plis Politicis sole meridiano clariùs liquet, quanti Principi-
bus & Reip. rectoribus haec Animorum Notitia conducatur &
praestet! Absq. illà enim, verò Lydio lapide, nemo Remp.
& suos rectè gubernabit. Nam ut imperitus & imprudens
Medicus aegrotum neminem curabit, cujus morbi affectum
causamque ignorat: ac ut gubernator navim vix à naufragio
liberabit, qui siderum, maris, ventorum tempestatum-
que ignarus: ita neque Reip. moderator eam reget gen-

lib. 5. de
de Legg.

tem, aut civitatem, cujus ignorantissimus est. Phoebeja itaque divini Platonis dictio est: *Non est majus*, inquit, *ullum civitati bonum, quam ut inter se noti sint*. Nam ubi alius alium qualis sit non novit, sed inter se ignorant, neque in tribuendis honoribus, neque in magistratibus mandandis, neque in justitia administranda, rectam quis viam insistet. Quod verò hactenus exemplis nonnullarum gentium, & imprimis Principis Populi Romanorum, atque insuper singulorum quorundam Principum Virorum de Notitia Aliorum fuisse disserui, illud etiam de ordinis medii & imi hominibus experiri licebit, cui tantum otii indulgendum est. Id quod hactenus à nobis in diversis Diatribis tentatum & delibatum fuit: dum, facem nobis præferente altero Britanniarum Moro, Francisco Bacone, Notitiam Hominum per propria experimenta quinque modis elici & hauriri posse, nempe per vultus & ora ipsorum, per verba, per facta, per ingenia sua, per fines suos, monstravimus. Jam restat, ut in præsentiarum per aliena experimenta & documenta de Notitiâ illa secundaria, quæ ex aliorum significato & relatu desumitur, breviter aliquid proponamus; nominatim, *Defectus & Vitia hominum ab Inimicis: Virtutes & Facultates ab Amicis: mores & tempora à Famulis: Opiniones & Meditationes ab intimis Familiaribus, cum quibus frequentius Colloquia miscere solent, esse deprehendendas & pernoscendas*. Ubi summa totius argumenti eò collimabit & collineabit; nimirum Famam popularem esse levem & desultoriam & erroneam, atque affectus plenam, judicii egeam; judicia etiam prudentiorum, ob similia impedimenta & obstacula à scopulo veri aberrantia, quia homines variis simulationum involucris obvoluti, coram ipsis tectiores & occultiores incedunt: contra veriore esse famam, quæ à domesticis emanat. Hoc sapiens placitum Iscanus etiam Sapiens cum judicio asserit: *Sicut gloriam*, inquit, *mercedem boni operis habere boni non debent: ita posunt comitem, & hic in terris, eo velut melle temperare, quod in virtute est amarum*. Dico glo-

Lips. Cæt.
sing. ad
Ital. & Hi-
span. ep. 51

gloriam, id est, testimonium bonorum. Nam vulgi famam & auram tantum, quis Sapiens capiat? De Modis verò eliciendi Notitiam & Cognitionem hominum dabitur alia vice cum bono Deo occasio plenius & planius disertandi. Nunc saltem, voti damnâs, & promissi memor, Vitam Illustris gente & mente Viri, *Francisci Baconis*, picturâ loquenti compendiosè expressam, Quam mihi diu foris quæsitam, non ita pridem Belgico idiomate descriptam, elegantissimi ingenii, variæ eruditionis, & limati iudicii Vir, MAGNUS HESEN-TALERUS, Illustrissimæ Juventutis Wûrtembergicæ antehac rector prudentissimus, communicavit; & Vir Senatorius, ac planè sui nominis verè AULICUS Latinè feliciter translatam commodavit) exhibeo, quæ ita sonat. Magnum hoc sidus Londini in Anglia ortum est superioris seculi Anno LX. generosa prosapia & gente. Admodum adulescens indefesso studio in Juris disciplina id consecutus est, ut Advocatus & Patronus Causarum emerferit, atque more seculi & gentis suæ, in qua tituli illi & emblemata doctrinarum valent, Juris Doctor meritisimo suo declaratus, & proclamatus est. Hinc florentior paucorum annorum interjecto spatio, honoribus Academicis ornatus, ac privatis erga amicos & clientes defensos meritis probatus, à Serenissimo Rege Jacobo, Cancellarius Regni, & Magni Sigilli Custos, creatus est; ut in Supremo Regni Anglici Tribunali causas cognosceret, & controversias decideret, aut dirimeret. Quam provinciam tanta fide & dexteritate obiit, ut omniū oculos domi & foris, in primis ipsum Regem ipsasq; Curias, ac exterorum Regum & Principum Legatos & Oratores, præ admiratione in se converterit. Verùm ut olim Aulæ Neronianæ Seneca, ita is Jacobinæ, ob magnitudinē virtutum invisus est factus: ac ut solem nebulae, ita quoq; incomparabilem ejus virtutem & fortunam livor & obtestatio invidorum & malevolorum obscurare tentarunt.

Nam

Præfat. in
Novum
Organum:

Nam iniquis auribus & animis quamplurimi percipiebant, eum communi doctorum & sapientum virorum elogio Phœnicem Britannia, & Delphicum quendam vatem videri & esse. Quanquam immortalia coelestis hujus ingenii scripta publici juris facta, & acta ejusdem Curialia & Aulica eum beatum prædicent, quod tanquam felicissimus utrinque Auctor & Scriptor rerum, raro omnium temporum exemplo, extiterit. Ea verò, quo erat ingenio igneo & voraci, inter media & fervida acta, varia uno & eodem tempore agens, elaboravit & publicavit; unde, quod negotia regni otio sapientia & literarum dispungeret, apud Regem suum in quadam Præfatione ita se excusavit: *Poteris fortasse Majestas tua me furti accusare, quod tantum Temporis, quantum ad hæc sufficiat, Negotiis tuis suffuratus sim, non habeo quod dicam. Temporis enim non fit restitutio, nisi forte quod detractum fuerit temporis Rebus tuis, id Memoria Nominis tui, & Honori Seculi tui reponi possit; si modò hæc alicujus sint precii.* Varia autem edita & inedita reliquit opera Insulanus hic Sapiens; adeò ut quidam vir magnus de eo judicârit, in ipso tantum divina & humana scientia & sapientia offendi, quantum in Semonem aliquem cadere possit. Manuscripta ineditorum pleraque, ab Actuario Anglicano Hagæ residente, in scriniis asservantur. Cæterum splendore vitæ, & cultu verè magnificus fuit, atque Regis ipsius in multis æmulus. Urbanam Londini vitam sæpe secessu S. Albani, ne quotidianus esset in oculis Regis & Procerum, temperavit, ut gravior deinde esset ipsius reditus. In secessibus autem illis, more Tullii, Plinii & aliorum, quæ ipse per negotia legere non poterat, aliis legenda in variis linguis prodita tradidit, ac ipse ex iis sensa & judicia excepit, eaque judicio suo ita expensa, ac nocturno tempore concepta, in diem promisit. De sua & vicinis nationibus scitè ita sententiam tulit: nempe Belgas universim quidem sapientiores esse Anglis; sed sapientissimos Anglo-

glorum, Belgarum sapientissimos vincere: Gallos prudentiores esse, quàm videri: Hispanos verò prudentiores videri, quàm esse. Sed ut Aula plena periculi, ac lubrica est, ubi amicitia & fides omnis exulat: ita quoque Insulano huic Regio amico accidit. Nam in summo rerum culmine positus, malevolorum machinis & clandestinis obtreccionibus, Regi aliàs Optimo, & Optimatibus Regni invisus & exosus factus, munere Archigrammatei submotus fuit. Sed hunc casum fortè non inopinatum, (cum in regno illo à multorum temporum memoriâ multi eminentes, magni & clari viri, tragicum ejusmodi exitum habuerint) forti & æquo animo tulit, dicens: Nihil est novi; sæpe enim mecum reputavi antiqua exempla, Ciceronem ab Octaviano, Callisthenem ab Alexandro M. & Senecam à Nerone fuisse deturbatos aut oppresos: imò Ovidium, Lucanum & Statium, exilio, ferro, & dente Theonino labefactatos fuisse. Quemadmodum autem multos magnos viros, quos variæ ærumnæ pressere, necessitas difficilem temporum in apicum produxit, acusus patriæ ex obscuro protraxit: ita quoque Sapiens Baco èlare privato in Curia lucē protractus est, cùm intricatior quidam casus, cui reliqui omnes Proceres extricando impares esse videbantur, in Consilio Patrum occurreret. Eo enim momento optimus arbiter ingeniorum Jacobus Rex palàm enunciavit: Si nobis adesset Cancellarius noster Baco, istæ trica non forent inextricabi-

B

tri.

tricabiles. Causam tamen hujus dilutæ gratiæ regiæ
fuisse, nimium cultus splendorem; quod Minister
ultrâ nomen & magnitudinem Principis sui aulus sit
se attolli. Ac licet Baco regio favore ob nimiam
magnificentiam exciderit, tamen nihil à pristino vi-
tæ splendore remisit, ut opinionem adversariorum &
obliquorum suorū irritam redderet, ipsum aliquando
egenum & obaratum moriturum. Ac licet pauper
esset, tamen videri nolebat, retentâ usque ad mor-
tem liberalitate & munificentia. Statua itaque si ei
ponenda fuisset, existimat Belgicus Vitæ Baconicæ
Descriptor, hoc Epigramma subscribendum fuisse:
HIC EST ILLE BACO, STUDIIS MIRANDUS
ET ACTIS,

QUEM VIRTUS PRESSIT NOBILIS ABS-
QUE MODO.

Illustre verò hoc Angliæ fidus, anno hujus seculi 26.
occidit, ac ætatis sexagesimo sexto.

Cæterum cum supra indigitatus Actus Orato-
rius habendus sit ad X. Kal. Aprilis, ipso THEO-
DORICI die Festo,

QUEM CONSECRATUM VENERANDI
NOMINE GARTZII

VERIS AD INGRESSUM SÆPE RE-
DIRE PRECOR,

à Vobis, VIRI MAGNI, DOCTI, BONI,
quibus hæc Juvenilia & Puerilia Exercitia oblecta-
mento sunt, acriter contendo, ut ad diem præstitutum
loco

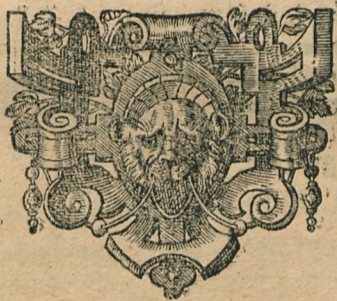
loco & tempore matutino confueris, in ELISA-
BETANO nostro, si per publicas privatasque occu-
pationes licebit, ad audiendum compareatis, & Ju-
uentuti nostræ Gymnasticæ, honorificâ vestrâ præ-
sentiâ & faventiâ, calcaria & stimulos ad majora eni-
tendi subdatis. Notum enim est illud Peligni vatis effi-
cax monitum;

l. 2. de
Ponto
eleg. III.

Acer & ad pamæ per se cursurus honores,

Si tamen horteris, fortius ibit equus.

Sic alacer Adolefcens aut Puer, licet propria utatur ve-
locitate, tamen nihilominus adjuvat etiam, qui cur-
rentem hortatur, Valere P. P. IX. Kal. Aprileis, A. C.
elo loc LI.

ELENCHUS PERSONARUM ET MATERIARUM.

ADOLESCENTES DE- CLAMABUNT

1. Melchior Tileſius Hirschberg.
De Curioſitate utili.
2. Zacharias Rampuſch Vratiſl.
Defectus & Vitia hominum
diſcenda ab Inimicis.
3. Chriſtoph. Wolfius, Schmide-
berg. Virtutes & facultates ho-
minum ab eorum Amicis co-
gnoſcendas.
4. Georgius Stolcerus, Haino-
vienſ. Mores & tempora à Fa-
mulis reſciſcenda.
5. Valentinus Seidelius, Olfnenſ.
Opiniones & Meditationes
ab intimis Familiaribus.
6. Chriſtian, Hofmannus Greif-
ſenberg. Famam popularem
eſſe leuē.
7. David Didymus Lignicenſ.
Superiorum iudicia minùs
certa.

PUERI

1. SAMUEL SCHAF Prologi.
2. HENRICUS à SOLGAW
Epilogi. Perſonas ſuſtinebunt.
3. Godofridus Guſchke. Tetraſti-
cha 50.
4. Matthias Riedel. V. A. VI.
5. Samuel Albertus. DI PI-
6. Leonhardus Pfaffen- BRACII
dorff. à Mart.
7. Johan. Pomarius. Opitio
8. Chriſtianus Springer. Germa-
nicè ver-
9. Godofr. Cretſchmar. ſa per
10. Johan. Liſchke. vices re-
11. Gotfrid Wotke. citabunt
12. Jeremias Thaumafius.

Ung. VI 58. (10)

ULB Halle

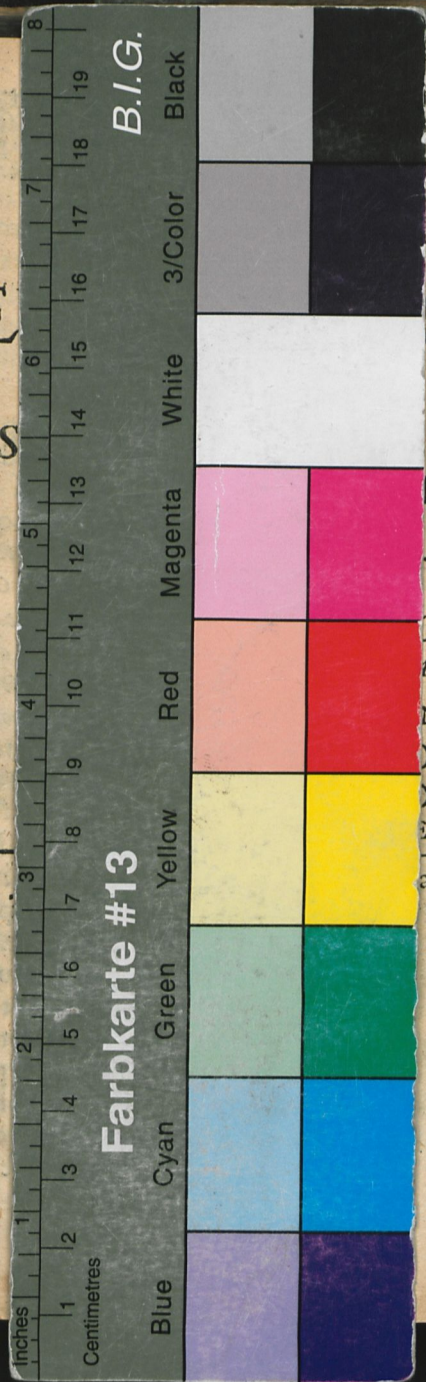
3

002 686 287

56,

VD77
Sep. 2000 Pcl.

77

ORTUNÆ
ICO
HOMINUM

IA,
ALIORUM
A,

CLAMATORIO

ITA,

NTE

O COLERO,

O HISTOR.

ESSORE.

α,

Godofredus Gründerus

LI.

